

Kontrabassens dybe Toner ud over Torvet til stor Moro for de andre Spillemand. Resultatet udeblev ikke. Vægterne for forskrækkede til. Aldrig havde *de hørt saa mærkelige Lyde* fra dette Hus.

Der var trods alt noget hyggeligt og fredeligt over de gamle Vægtere, naar de gennem Nattens Timer sang de vemodige og smukke Vægtervers, indtil de til Slut lod Morgentimernes Sang lyde for atter at kalde den sovende By til Live.

Lauritz Hansen.

Krohold og Brændevinsbrænding.

I en Pakke Arkivalier i Rigsarkivet, betitlet „Krosager“, findes bl. a. en lang Klage fra nogle Købstadborgere. I denne henvises til en Forordning fra 1700, som paabyder, at alle Kroer, der ligger inden for en Afstand af 2 Mil fra en Købstad, skal købe deres Forbrug af Øl og Brændevin i Byen og maa ikke selv brygge og brænde. Dog har mange Kroer ansøgt med saa plausible Grunde, at de har faaet Bevilling, skønt de ligger nær ved en Købstad. Der henvises ogsaa til en Forordning fra 1734, som siger, at det ulovlige Krohold med Bryggen og Brænden har taget saadan Overhaand paa Landet, at der „fast udi hvert Sogn og Bye findes Mængde af Kroer og helst Brændevins-Kedler, hvilke meget skal have contribueret til Købstædernes Forringelse, og hvis derpaa ey i Tide med Alvorlighed vorder raadet Bod,

ey allene fordærver Købstæd-Handelen men end og foraarsager en mærkelig Afgang udi Consumtions-Intraderne" (Forbrugs Afgifterne).

Man vil bemærke, at det er „Konkurrencehensyn“ og ikke Følelsen af Drikkeriets Skadelighed, der har fremkaldt Klagen; men omend Regeringen maaske „med Alvorlighed“ har taget sig af Sagen af Hensyn til den nævnte Indtægts Foringelse, synes dette — efter Klagen at dømme — ikke at have frugtet synderligt.

Klagerne udtaler, at den, der paa Borgerskabets Vegne paatager sig „den allernaadigst tilladte Inquisition om ulovligt Krohold, Bryggen og Brænden samt Brændevins-Kedler paa Landet“, maa paa et saadant Undersøgelsestogt være „escorteret af en Del bevæbnede Militairer, saasom de ellers staar Fare for at miste Liv og Lemmer.“ Der foreligger nemlig flere Eksempler paa, at Bønderne har overfaldet og mishandlet saadanne Undersøgere. Selv om en Undersøger har været saa heldig at konstatere en Ulovlighed uden at miste Livet, er Sagen dermed langtfra i Orden. De vedkommende Betjente paa Landet indfinder sig i Retten og gør saa mange Indvendinger og „vidtløftige Protocollationer, som tænkes kan“, for at fri de skyldige for Straf og for at gøre Sagen saa meget mere kostbar for Borgerskabet, der maa betale Tingsvidner og dobbelt Salær til Sagfører, hvilke Udgifter langtfra kan dækkes af de 6 Rdl., som den skyldige eventuelt idømmes i Bøde.

Forordningen paabyder ganske vist Amtsbetjentene og Herskaberne straks at betale de idømte Bøder — dog med Regres mod de skyldige, og den siger ogsaa, at kan Lovovertræderen ikke betale Bøden,

skal hans Uformuenhed bevises, og han skal „befordres til næste Fæstning at arbejde“, men „naar en Regning skal stilles op med Hensyn til mange forskellige Forhold, bliver de fleste Bønder uformuende, og Købstæderne faar intet for deres Omkostninger“.

Amtmand Løwenørn, Antvorskov (1751—1779), har ladet foretage Eftersyn i forskellige Kroer i Amtet og meddeler bl. a., at Afgiften for Kromand Per Abildgaard i Fuglebjærg skal forhøjes fra 4 til 10 Rdl. Kromanden erklærer, at han kan ikke give mere end 4 Rdl., da der „gennem Byen ey er nogen Passage fra Købstad til anden uden alene fra Slagelse til Næstved, som er ikkun af ringe Betydenhed, og Vejen til Corsør og Schieldschiør gaar uden om ved Dahlmose Kro, hvor Passagen nu er“. Derfor har han kun ringe Søgning og slipper ogsaa med 4 Rdl., hvorimod han lover at tage sit Forbrug i nærmeste Købstad. Fuglebjærg Kro havde faaet en Bevilling ¹²/₁₁ 1692; men Amtsregnskabet for 1725 oplyser, at der aldrig har været svaret Konsumtion af den. Kromanden Christoffer Fass har aldrig svaret Skat og kan heller ikke godt — Motiveringer er den samme som ovenfor nævnt.

For Kroen „Sorø Lille Ladegaard“ sættes Afgiften for Brændevinsbrænden til 10 Rdl. Borgerskabet i Sorø, som har Gaarden i Forpagtning, erklærer, at de ikke vil give mere end efter den med „Sorø Ridderlige Academi“ oprettede Kontrakt, hvorefter der er lovet Frihed til at brænde Brændevin. Der forlanges, at der paa Stedet skal være en Kedel paa $\frac{1}{4}$ Td., men ved et senere Eftersyn findes intet Brændevinstøj i Gaarden. Værten, Jørgen Frederichsen, erklærer,

at han er Borger i Sorø og derfor fra Akademiet har Ret til at brænde selv.

„Krebsehuset“ skal yde 20 Rdl. som hidtil og erklærer at ville holde en Kedel paa $\frac{1}{4}$ Td. Senere erklærer Krokonen under et Eftersyn, at Brændeovinstøjet er slaaet i Stykker, da det ikke maatte bruges, og da der alligevel paa Loftet findes 2 Piber af „Kaaber“, klarer hun sig ved at sige, at det var et haandfaaet Pant fra to Borgere i Sorø; der fandtes ogsaa en Kedel, men den var udtagen fra to Borgere i Sorø.

„Selvforsyning“ med den stærke Drik er nu forlængst forbi, saa nogen Forringelse af Købstæderne ved Fordærvelse af deres Handel kan ikke paa dette Omraade lægges Landet til Last, og ingen „Inkquisition“ med Fare for Liv og Lemmer behøver nu at finde Sted for at opspore ulovligt „Brændeovinstøj“.

Fritz Jacobsen.